

Betænkning

over

I. forslag til lov om ændring af lov om folkepension.

(Ændringer med henblik på Danmarks tilslutning til De europæiske Fællesskaber),

II. forslag til lov om ændring af lov om invalidepension m. v.

(Ændringer med henblik på Danmarks tilslutning til De europæiske Fællesskaber) og

III. forslag til lov om ændring af lov om pension og hjælp til enker m. fl.

(Ændringer med henblik på Danmarks tilslutning til De europæiske Fællesskaber).

(Afgivet af socialudvalget den 19. maj 1972).

Udvalget har holdt 12 møder og herunder haft samråd med socialministeren og med finansministeren.

Ad I. forslag til lov om ændring af lov om folkepension. (Ændringer med henblik på Danmarks tilslutning til De europæiske Fællesskaber).

Lovforslaget indeholder to principielle nydannelser i dansk pensionslovgivning, som må ses som konsekvens af en eventuel dansk indtræden i EF, *optjeningsprincippet* og opdelingen af *ægteparpensionen*. Udvalget anser indførelsen af optjeningsprincippet for nødvendigt ved dansk indtræden i EF, idet opretholdelse af de gældende regler i pensionslovgivningen — sammenholdt med reglerne i EF-forordningen 1408/71 — ville medføre, at andre EF-statsborgere, som omfattes af forordningen, efter kun 1 års bopæl i Danmark ville være berettiget til fuld dansk folke-, invalide- eller enkepension, forudsat at de øvrige betingelser herfor er opfyldt.

Opdelingen af ægteparpensionen er ligeledes nødvendiggjort af, at EF-landenes pensionsydelser bygger på et forsikringsprincip for den enkelte aktive erhvervsudøver og dermed på ovennævnte optjeningsprincip.

Det i EF-landene almindeligt gældende forsikringsprincip, tagende direkte sigte på

aktive erhvervsudøvere, medfører, at pensionerne i disse lande er begrænset til denne personkreds. Udvalget har med tilfredshed konstateret, at det, jfr. den som lovens § 1 a, stk. 1, jfr. stk. 2, foreslåede bestemmelse, er muligt at gennemføre denne tekniske tilpasning af de danske pensionslove, uden at der hermed brydes med de afgørende principper i denne lovgivning, og således at det kun bliver en *meget begrænset* kreds af danske statsborgere, der vil få ændret deres pensionsrettigheder i forhold til gældende lov. Denne kreds kan afgrænses som danske statsborgere, hvis ophold i udlandet (uden for EF-landene eller lande, hvormed der ikke er indgået socialkonvention) har haft en sådan længde, at de ikke opfylder betingelserne i § 1 a, stk. 2, dvs. 10 års fast bopæl her i riget efter det fyldte 15. år, heraf mindst 5 år umiddelbart forud for det fyldte 67. år. Der henvises i øvrigt til betænkningens bilag 1.

Udvalget finder det ikke hensigtsmæssigt at gennemføre optjeningsprincippet i dansk pensionslovgivning, hvis Danmark ikke bliver medlem, og har derfor tiltrådt ministerens ændringsforslag til § 2, der tager sigte på kun at gennemføre ovennævnte optjeningsprincip, såfremt Danmark indtræder i EF pr. 1. januar 1973.

Som ovenfor nævnt indeholder lovfor-

slaget endvidere bestemmelser om deling af de nuværende fælles ægteparpensioner såvel i henseende til udbetaling som til beregning. De indtægtsregulerede ydelser skal således beregnes på grundlag af hver ægtefælles indtægt for sig, dog således, at formueindtægter altid — ligesom efter skattelovgivningen — henføres til manden. I forbindelse hermed er det foreslået at ændre kildeskattelovens bestemmelser således, at pensionerne ligeledes beskattes hos hver ægtefælle.

Endelig har socialministeren fremsat ændringsforslag om lempelse af fradragsreglerne vedr. pensionstillægget (halvering af nedslaget fra 60 kr. til 30 kr.).

Da ovennævnte deling af ægteparpensionen og lempelsen af fradragsreglerne er væsentlige forbedringer i forhold til de gældende bestemmelser, er udvalget enig med ministeren om, at *disse ændringer sættes i kraft, uanset om Danmark bliver tilsluttet EF.*

Ved ændringsforslaget om fradragsreglerne er problemet med den uheldige samvirken af fradragsreglerne i den sociale pensionslovgivning og skattereglerne i en vis udstrækning løst for pensionister over 67 år. For enlige pensionister under 67 år kan ændringsforslaget derimod få til følge, at der bliver mindre tilovers af en indtægtsstigning på beløb mellem 6.000 og 9.000 kr. end i dag.

Udvalget henstiller derfor indtrængende til regeringen at overveje problemet for denne gruppe med henblik på at rette skævheden op.

Et mindretal (det konservative folkepartis, venstres og det radikale venstres medlemmer af udvalget) ønsker endvidere at udtale, at det rejste problem efter mindretallets opfattelse forlods bør løses ved kommende velstandsregulering.

Mindretallet beklager i øvrigt, at forslaget om lempelse af fradragsreglerne er fremsat som et ændringsforslag og specielt som ændringsforslag til nærværende lovforslag. Ændringsforslaget medfører udgifter på 100 mill. kr., og ved den skete fremgangsmåde er mindretallet blevet afskåret fra at prioritere en tilbundsående løsning af pensionisternes skatteproblemer højere end den generelle forhøjelse af pensionerne med 300 mill. kr., der blev gennemført ved de af

folketings ved 3. behandling den 9. maj d. å. vedtagne lovforslag.

Foruden denne problematik har udvalget i sit samråd med finansministeren og socialministeren drøftet det forhold, at visse pensionistgrupper har en ret stor del af deres indkomst til disposition i sammenligning med erhvervsaktive på samme indkomstniveau. Denne mulighed skyldes de særlige bestemmelser i skattelovgivningen om pensionisternes personfradrag og det særlige fradrag for pensionister, som blev indført i forbindelse med overgangen til kildeskat til afløsning af tidligere særregler om beskatning af pensionister. Som følge heraf er problemet mest udtalt vedrørende de enlige og kan kun løses under hensyntagen til såvel skattelovgivningens som sociallovgivningens udformning.

Spørgsmålet har været drøftet i folketingets skatteudvalg i fortsættelse af drøftelserne i socialudvalget. Det fremgår bl. a. af skatteudvalgets betænkning af 19. maj 1972, at der i udvalget er enighed om, at man snarest bør påbegynde en udligning af den forskel, der beror på det særlige tillæg til personfradraget på maksimalt 3.000 kr. Det kan ske ved en fastlæggelse af pensionisternes samlede maksimale personfradrag til det niveau, der vil gælde for indkomståret 1973 — eventuelt med en vis oprunding. Pristalsreguleringen af de egentlige personfradrag vil da formentlig i løbet af nogle år medføre en udligning af forskellen på dette område. Finansministeren har givet tilsagn om at fremkomme med forslag til en sådan ordning i folketingssamlingen 1972-73.

Det er oplyst over for udvalget, at reglerne i tjenestemandspensionsloven om samordningsfradrag ikke berøres af delingen i ægteparpensionerne, og at samordningsfradraget fortsat skal beregnes efter ægtefællernes samlede sociale pension.

Ifølge forordning 1408/71 om anvendelse af de sociale sikringsordninger på lønmodtagere og deres familiemedlemmer, der flytter inden for fællesmarkedet, har de heraf omfattede personer en umiddelbar ret til at få udbetalt de sociale pensioner overalt i EF-området. Ifølge lovforslaget kan socialministeren fravige kravet om bopæl i Danmark for danske, der bor i andet EF-land uden at være omfattet af forordningen. Det

anførte betyder en udvidelse af adgangen til udbetaling af pension i udlandet.

Udvalget har drøftet, hvorvidt man skulle overveje senere helt at afskaffe kravet om indfødsret og bopæl under hensyn til, at disse krav betydning er aftagende som følge af optjeningsprincippets indførelse og som følge af de indgåede socialforsikringsoverenskomster. Drøftelsen i udvalget må ses bl. a. på baggrund af gæstearbejderspørgsmålet.

Udvalget har erfaret, at sådanne overvejelser efter socialministerens opfattelse må foretages i forbindelse med en kommende udbygning af de sociale pensioner.

Udvalget er opmærksom på, at den her foreslåede ændring af folkepensionsloven vil gøre det nødvendigt at ændre den nordiske konvention om social tryghed. Forholdet mellem Danmark og henholdsvis Finland, Island og Sverige vil ikke efter en sådan ændring af konventionen blive berørt af dansk medlemskab af EF, hvorimod der vil opstå spørgsmål om opretholdelse af konventionen i forholdet mellem Danmark og Norge, såfremt tillige Norge indtræder i EF. Når den nordiske konvention er blevet revideret, vil spørgsmålet om at anvende konventionen mellem Danmark og Norge blive optaget til forhandling med EF.

De midlertidige europæiske overenskomster om social tryghed berøres ikke af forordningen. Det samme gælder de konventioner, der er vedtaget af den internationale arbejdsorganisation (ILO).

Udvalget har ud over de optrykte bilag 1 og 2 modtaget et betydeligt og særdeles værdifuldt materiale som svar på en lang række spørgsmål til socialministeren. Socialministeren har lovet at lade dette materiale redigere og optrykke inden 1. juli 1972.

Udvalget indstiller lovforslaget til *vedtagelse* med de af socialministeren stillede ændringsforslag.

Ad II. forslag til lov om ændring af lov om invalidepension m. v. (Ændringer med henblik på Danmarks tilslutning til De europæiske Fællesskaber).

Udvalget har bemærket, at der ud over den adgang til at modtage pension under

bosættelsen i EF-området, som gælder for såvel folkepension som invalidepension og enkepension, er åbnet adgang til at medtage en erhvervet invalidepension ved bosættelse i udlandet (uden for EF-området). Denne adgang er betinget af bopæl i Danmark i 10 år efter det 15. år og før begæringens indgivelse og svarer således til den automatiske ret til at modtage pension i udlandet, som gælder efter folkepensionsloven i dag.

Udvalget indstiller lovforslaget til *vedtagelse* med de af socialministeren stillede ændringsforslag.

Ad III. forslag til lov om ændring af lov om pension og hjælp til enker m. fl. (Ændringer med henblik på Danmarks tilslutning til De europæiske Fællesskaber).

Udvalget indstiller lovforslaget til *vedtagelse* med de af socialministeren stillede ændringsforslag.

Ændringsforslag

til

I. forslag til lov om ændring af lov om folkepension. (Ændringer med henblik på Danmarks tilslutning til De europæiske Fællesskaber).

Af socialministeren, tiltrådt af udvalget:

Til § 1.

1) Indledningen affattes således:

„I lov om folkepension, jfr. lovbekendtgørelse nr. 155 af 15. april 1970, som ændret ved lov nr. 442 af 4. november 1970, lov nr. 94 af 17. marts 1971, lov nr. 214 af 19. maj 1971 og lov nr. 516 af 8. december 1971, foretages følgende ændringer:“

2) I nr. 1 affattes § 1, stk. 1, således:

„Retten til pension er betinget af, at modtageren

- 1) har dansk indfødsret eller er gift med eller senest har været gift med en mand med dansk indfødsret,
- 2) har fast bopæl her i riget og
- 3) har haft fast bopæl her i riget i mindst 1 år efter det fyldte 15. år.“

3) I nr. 1 affattes § 1, stk. 6, således:

„Stk. 6. I overensstemmelse med regler i overenskomster med andre stater kan socialministeren fastsætte bestemmelser, hvorved reglerne i stk. 1 og stk. 3 samt i § 1 a, stk. 1, nr. 1, og stk. 2, fraviges.“

4) I nr. 2 affattes § 1 a, stk. 1 og 2, således:

„Retten til fuld pension er betinget af, at modtageren enten

- 1) har haft fast bopæl her i riget i mindst 40 år efter det fyldte 15. år eller
- 2) har haft fast bopæl her i riget i mindst 10 år efter det fyldte 15. år, heraf mindst 5 år umiddelbart forud for det fyldte 67. år.

Stk. 2. Er der ikke ret til fuld pension efter stk. 1, ydes pension efter forholdet mellem den bopælstid, den pågældende har haft her i riget efter det fyldte 15. år, og en bopælstid på 40 år.“

5) I den under nr. 2 foreslåede affattelse af lovens § 1 a, stk. 5, ændres i 1. pkt. „stk. 1“ til: „stk. 1, nr. 1“, og i 2. pkt. ændres „stk. 2“ til: „stk. 1, nr. 2,“.

6) I den under nr. 2 foreslåede affattelse af lovens § 1 a, stk. 6, ændres „stk. 1“ til: „stk. 2“.

7) I den under nr. 4 foreslåede affattelse af lovens § 3, stk. 2, ændres „9.108 kr.“ til: „9.456 kr.“ og „6.864 kr.“ til: „7.128 kr.“.

8) I den under nr. 4 foreslåede affattelse af lovens § 3, stk. 2, 2. pkt., § 3, stk. 3, sidste pkt., § 4, stk. 1, 2. pkt., § 5, nr. 4, § 6, 2. pkt., § 7 a, stk. 1, 2. pkt., § 7 a, stk. 2, og § 8, stk. 3, ændres „§ 1 a, stk. 1“ til: „§ 1 a, stk. 2“.

9) I den under nr. 4 foreslåede affattelse af lovens § 10 ændres i stk. 1, 1. pkt., „1.968 kr.“ til: „2.028 kr.“ og „1.944 kr.“ til: „1.968 kr.“. I stk. 1, 2. pkt., og i stk. 2, 2. pkt., ændres „§ 1 a, stk. 1“ til: „§ 1 a, stk. 2“.

10) I den under nr. 4 foreslåede affattelse af lovens § 10, indsættes som nyt stk. 3:

„Stk. 3. Fra 1. april 1973 udgør det i stk. 2, sidste pkt., omhandlede fradrag 30 kr.“
Stk. 3 og 4 bliver herefter stk. 4 og 5.

11) I den under nr. 4 foreslåede affattelse af lovens § 11, stk. 1, 4. pkt. og stk. 2, 2. pkt., ændres „§ 1 a, stk. 1“ til: „§ 1 a, stk. 2“.

12) I den under nr. 4 foreslåede affattelse af lovens § 11, indsættes som nyt stk. 3:

„Stk. 3. Fra 1. april 1973 udgør det i stk. 2, sidste pkt., omhandlede fradrag 30 kr.“
Stk. 3, 4 og 5 bliver herefter stk. 4, 5 og 6.

13) Nr. 13 affattes således:

„13. § 37, stk. 4-6, ophæves.“

Til § 2.

14) Paragraffen affattes således:

„§ 2.

Stk. 1. Loven træder i kraft den 1. januar 1973.

Stk. 2. Såfremt Danmark ikke tilslutter sig De europæiske Fællesskaber, foretages følgende ændringer i § 1:

1) Nr. 1-2 udgår.

2) I lovens § 3, stk. 2, som affattet ved nr. 4, udgår 2. pkt.

3) I lovens § 3, stk. 3, som affattet ved nr. 4, udgår sidste pkt.

4) I lovens § 4, stk. 1, som affattet ved nr. 4, udgår 2. pkt.

5) Lovens § 4, stk. 3, som affattet ved nr. 4, udgår, og i stedet indsættes:

„Stk. 3. Folkepensionen falder bort, når den bliver mindre end $\frac{1}{6}$ af grundbeløbet.“

6) Lovens § 5, nr. 1, litra a, 4. pkt., som affattet ved nr. 4, udgår, og i stedet indsættes:

„Til indtægten henregnes ikke folkepension, ydelser i henhold til lov om invalidepension m. v., pension i henhold til kapitel I i lov om pension og hjælp til enker m. fl. eller børnetilskud i henhold til den særlige lovgivning herom.“

7) I lovens § 5, som affattet ved nr. 4, udgår nr. 4.

8) I lovens § 6, som affattet ved nr. 4, udgår 2. pkt.

9) I lovens § 7 a, som affattet ved nr. 4, udgår stk. 1, 2. pkt., og stk. 2.

10) I lovens § 8, som affattet ved nr. 4, udgår stk. 3.

11) I lovens § 10, som affattet ved nr. 4, udgår stk. 1, 2. pkt., og stk. 2, 2. pkt.

12) Lovens § 10, stk. 4, som affattet ved nr. 4, udgår, og i stedet indsættes:

„Stk. 4. Pensionstillægget udbetales ikke til en pensionist, der i medfør af § 1, stk. 4, modtager pension i udlandet.“

13) I lovens § 11, som affattet ved nr. 4, udgår stk. 1, 4. pkt., og stk. 2, 2. pkt.

14) Lovens § 11, stk. 4, som affattet ved nr. 4, udgår, og i stedet indsættes:

„Stk. 4. Ægteskabstillæg udbetales ikke, såfremt pensionisten i medfør af § 1, stk. 4, modtager pension i udlandet.“

15) Nr. 8-11 udgår.

16) I lovens § 37, stk. 1, som affattet ved nr. 12, udgår „de i § 36 a omhandlede pensioner.“

17) Nr. 14 udgår.

Stk. 3. Såfremt Danmark ikke tilslutter sig De europæiske Fællesskaber, udgår §§ 3-5.“

Til § 3.

15) Før paragrafbetegnelse indsættes følgende overskrift:

„Overgangsregler.“

Bemærkninger.

Til nr. 1.

Ændringsforslaget er redaktionelt.

Til nr. 2.

Ændringsforslaget skyldes ønsket om at tydeliggøre bestemmelsen.

Til nr. 3.

Ændringsforslaget har til formål at skabe mulighed for ved overenskomst med andre lande at sidestille bopælsperioder i udlandet med bopælsperioder her i landet ved anvendelsen af optjeningsprincippet. Herved kan bl. a. retten til dansk pension sikres for hjemvendte danske, der ellers som følge af optjeningsprincippet indførelse ville få deres pensionsretlige stilling forringet i forhold til de nugældende regler. Bestemmelsen i stk. 6 omfatter også udenlandske statsborgere, med hvis hjemland der indgås overenskomst.

Retten til at tage bopælsperioder i andre

lande i betragtning ved opgørelsen af den bopælstid, der er bestemmende for pensionens størrelse, omfatter dog ikke retten til fuld pension efter § 1 a, stk. 1, nr. 2; der skal alene kunne ydes fuld pension efter denne bestemmelse på grundlag af bopælsperioder i Danmark.

Til nr. 4.

Ændringsforslaget har til formål at gøre bestemmelsen mere overskuelig.

Til nr. 5, 6, 8 og 11.

Ændringsforslagene er redaktionelle følger af ændringsforslaget under nr. 4.

Til nr. 7 og 9.

Ændringsforslagene er følger af det lovforslag om ændring af folkepensionsloven, (Forhøjelse af grundbeløb m. v.), som folketinget har vedtaget ved 3. behandling den 9. maj 1972, og som træder i kraft den 1. oktober 1972.

Til nr. 10 og 12.

Efter de gældende regler i de sociale pensionslove fradrages i pensionstillægget 60 kr. for hver 100 kr., pensionistens indtægt overstiger de fradragsfri beløb. På tilsvarende måde fradrages i ægteskabstillægget 60 kr. for hver 100 kr., indtægten overstiger den indtægt, hvor pensionstillægget bortfalder.

Imidlertid har det i de senere år været åbenbart, at disse nedslagsregler i samvirken med de gældende skatteregler har medført, at der af indtægter, som pensionisterne måtte have udover pensionen, når skatteforhold m. v. tages i betragtning, kun står et mindre beløb til rådighed for pensionisterne. I visse tilfælde — f. eks. hvor stigende indtægter medfører samtidig nedsættelse eller bortfald af boligsikringsydelse, halv tv-licens og medicintilskud — vil en indtægtsforøgelse tilmed kunne føre til, at pensionisten på grund af en indtægtsforøgelse bliver økonomisk dårligere stillet end før indtægtsforøgelsen.

Ved nærværende ændringsforslag, der foreslås iværksat med virkning fra 1. april 1973, nedsættes fradragsprocenten vedrørende pensionstillægget og ægteskabstillægget fra 60 til 30. Det gøres herved mere tiltrækkende for pensionisterne at erhverve og bevare indtægter ved siden af pensionen.

Udgifterne ved ændringsforslagene anslås til 100 mill. kr. årlig for den sociale pensionslovgivning som helhed.

Til nr. 13.

Ændringsforslaget er redaktionelt.

Til nr. 14.

Ændringsforslaget sikrer, at de bestemmelser i lovforslaget, der vedrører „delingen“ af pensionerne mellem 2 pensionsberettigede ægtefæller, vil træde i kraft, uanset om Danmark tilslutter sig De europæiske Fællesskaber. Loven foreslås herefter at træde i kraft den 1. januar 1973, men således, at de bestemmelser, der vedrører optjeningsprincippet (dvs. bestemmelserne om, at pensions størrelse afhænger af bopælstidens længde) kun træder i kraft, såfremt Danmark indtræder i E.F.

Til nr. 15.

Ændringsforslaget skyldes ønsket om at tydeliggøre lovforslaget.

II. forslag til lov om ændring af lov om invalidepension m. v. (Ændringer med henblik på Danmarks tilslutning til De europæiske Fællesskaber).

Af socialministeren, tiltrådt af udvalget:

Til § 1.

1) Indledningen affattes således:

„I lov om invalidepension m. v., jfr. lov-bekendtgørelse nr. 156 af 15. april 1970, som ændret ved lov nr. 443 af 4. november 1970, lov nr. 95 af 17. marts 1971, lov nr. 214 af 19. maj 1971 og lov nr. 517 af 8. december 1971, foretages følgende ændringer:“

2) I nr. 1 affattes § 1, stk. 1, således:

„Retten til pension er betinget af, at modtageren

- 1) har dansk indfødsret eller er gift med eller senest har været gift med en mand med dansk indfødsret,
- 2) har fast bopæl her i riget og
- 3) har haft fast bopæl her i riget i mindst 1 år efter det fyldte 15. år.“

3) I nr. 1 affattes § 1, stk. 6, således:

„Stk. 6. I overensstemmelse med regler i overenskomster med andre stater kan socialministeren fastsætte bestemmelser, hvorved reglerne i stk. 1 og stk. 3 samt i § 1 a, stk. 1, fraviges.“

4) I den under nr. 3 foreslåede affattelse af lovens § 4, stk. 1, ændres „9.108 kr.“ til: „4.456 kr.“, „4.548 kr.“ til: „4.728 kr.“, „6.864 kr.“ til: „7.128 kr.“ og „3.432 kr.“ til: „3.564 kr.“.

5) I den under nr. 3 foreslåede affattelse af lovens § 4, stk. 2, ændres „4.548 kr.“ til: „4.728 kr.“, „2.280 kr.“ til: „2.364 kr.“, „3.432 kr.“ til: „3.564 kr.“ og „1.716 kr.“ til: „1.788 kr.“.

6) I den under nr. 3 foreslåede affattelse af lovens § 4, stk. 3, ændres „5.892 kr.“ til: „6.072 kr.“ og „4.440 kr.“ til: „4.572 kr.“.

7) I den under nr. 3 foreslåede affattelse af lovens § 10, ændres i 1. pkt. „4.548 kr.“ til: „4.728 kr.“, og i 2. pkt. ændres „9.108 kr.“ til: „9.456 kr.“.

8) I den under nr. 3 foreslåede affattelse af lovens § 11, stk. 1, ændres „1.968 kr.“ til: „2.028 kr.“ og „1.944 kr.“ til: „1.968 kr.“.

9) I den under nr. 3 foreslåede affattelse af lovens § 11, indsættes som nyt stk. 3:

„Stk. 3. Fra 1. april 1973 udgør det i stk. 2, sidste pkt., omhandlede fradrag 30 kr.“

Stk. 3 og 4 bliver herefter stk. 4 og 5.

10) I den under nr. 3 foreslåede affattelse af lovens § 12 indsættes som nyt stk. 3:

„Stk. 3. Fra 1. april 1973 udgør det i stk. 2, sidste pkt. omhandlede fradrag 30 kr.“
Stk. 3-5 bliver herefter stk. 4-6.

11) I den under nr. 4 foreslåede affattelse af lovens § 15, stk. 1, ændres „4.548 kr.“ til: „4.728 kr.“ og „3.432 kr.“ til: „3.564 kr.“.

12) I den under nr. 12 foreslåede affattelse af lovens § 44, ændres „816 kr.“ til: „852 kr.“, „552 kr.“ til: „564 kr.“ og „276 kr.“ til: „288 kr.“.

Til § 2.

13) Paragraffen affattes således:

„§ 2.

Stk. 1. Loven træder i kraft den 1. januar 1973.

Stk. 2. Såfremt Danmark ikke tilslutter sig De europæiske Fællesskaber, foretages følgende ændringer i § 1:

- 1) Nr. 1-2 udgår.
- 2) I lovens § 4, som affattet ved nr. 3, udgår stk. 4.
- 3) I lovens § 5, stk. 1, som affattet ved nr. 3, udgår 2. pkt.
- 4) Lovens § 6, nr. 1, litra a, sidste pkt., som affattet ved nr. 3, udgår, og i stedet indsættes:
„Til indtægten henregnes ikke ydelser efter denne lov, folkepension, pension i henhold til kapitel I i lov om pension og hjælp til enker m. fl. eller børnetilskud i henhold til den særlige lovgivning herom.“
- 5) I lovens § 6, som affattet ved nr. 3, udgår nr. 4.
- 6) I lovens § 7, som affattet ved nr. 3, udgår 3. pkt.
- 7) I lovens § 8, stk. 1, som affattet ved nr. 3, udgår 3. pkt.
- 8) I lovens § 9 a, som affattet ved nr. 3, udgår stk. 1, 2. pkt., og stk. 2.
- 9) I lovens § 10, som affattet ved nr. 3, udgår 3. pkt.
- 10) I lovens § 11, som affattet ved nr. 3, udgår stk. 1, 2. pkt., og stk. 2, 2. pkt.
- 11) Lovens § 11, stk. 3, som affattet ved nr. 3, udgår, og i stedet indsættes:
„*Stk. 3.* Pensionstillægget udbetales ikke til en pensionist, der i medfør af § 1, stk. 4, 2. pkt., modtager pension i udlandet.“
- 12) I lovens § 12, som affattet ved nr. 3, udgår stk. 1, 4. pkt., og stk. 2, 2. pkt.
- 13) Lovens § 12, stk. 3, som affattet ved nr. 3, udgår, og i stedet indsættes:
„*Stk. 3.* Ægteskabstillæg udbetales ikke, såfremt pensionisten i medfør af § 1, stk. 4, 2. pkt., modtager pension i udlandet.“
- 14) I lovens § 15, som affattet ved nr. 4, udgår stk. 1, 4. pkt.
- 15) Nr. 5-8 udgår.

16) I lovens § 40, stk. 1, som affattet ved nr. 9, udgår „de i § 39 a omhandlede ydelser.“

17) Nr. 10 udgår.

Stk. 3. Såfremt Danmark ikke tilslutter sig De europæiske Fællesskaber, udgår §§ 3-5.“

Til § 3.

14) Før paragrafbetegnelsen indsættes følgende overskrift:

„Overgangsregler.“

Til § 4.

15) *Stk. 1* affattes således:

„*Stk. 1.* Uanset bestemmelserne i § 1, nr. 2, ydes fulde ydelser til personer med dansk indfødsret, såfremt de pågældende indgiver begæring senest den 30. juni 1975 og har haft fast bopæl her i riget i det sidste år forud for begæringens indgivelse.“

Bemærkninger.

Til nr. 1.

Ændringsforslaget er redaktionelt.

Til nr. 2 og 3.

Ændringsforslagene svarer til ændringsforslag nr. 2 og 3 til § 1 i forslaget om ændring af folkepensionsloven. Der henvises til bemærkningerne hertil.

Til nr. 4-8 og 11 og 12.

Ændringsforslagene er følger af det forslag til lov om ændring af lov om invalidepension m. v. (Forhøjelse af ydelser), som er vedtaget af folketinget ved 3. behandling den 9. maj 1972. Ved det nævnte lovforslag forhøjes lovens ydelser pr. 1. oktober 1972.

Til nr. 9-10.

Ændringsforslagene svarer til ændringsforslag nr. 10 og 12 vedrørende forslaget til lov om ændring af folkepensionsloven. Der henvises til bemærkningerne hertil.

Til nr. 13.

Der henvises til bemærkningerne til ændringsforslag nr. 14 vedrørende forslaget til ændring af folkepensionsloven.

Til nr. 14.

Ændringsforslaget tilsigter at tydeliggøre lovforslaget.

Til nr. 15.

Ved ændringsforslaget forlænges den overgangsperiode, i hvilken der vil kunne indgives begæring om pension efter de gældende regler. Efter ændringsforslaget skal bosættelse i Danmark finde sted senest ved udgangen af juni 1974, og der vil kunne tilkendes pension, når den pågældende har haft bopæl her i 1 år, dvs. fra udgangen af juni 1975. Personer, der er bosat i udlandet, vil således få en betænkningstid på 1½ år regnet fra lovens ikrafttræden til at overveje, om de vil vende hjem for at søge invalidepension efter de gældende regler.

III. forslag til lov om ændring af lov om pension og hjælp til enker m. fl. (Ændringer med henblik på Danmarks tilslutning til De europæiske Fællesskaber).

Af socialministeren, tiltrådt af udvalget:

Til § 1.

1) Indledningen affattes således:

„I lov om pension og hjælp til enker m. fl., jfr. lovbekendtgørelse nr. 157 af 15. april 1970, som ændret ved lov nr. 444 af 4. november 1970, lov nr. 214 af 19. maj 1971 og lov nr. 518 af 8. december 1971, foretages følgende ændringer:“

2) I nr. 1 affattes § 2, stk. 1, således:

„Retten til pension er betinget af, at modtageren

- 1) har dansk indfødsret eller senest har været gift med en mand med dansk indfødsret,
- 2) har fast bopæl her i riget og
- 3) har haft fast bopæl her i riget i mindst 1 år efter det fyldte 15. år.“

3) I nr. 1 affattes § 2, stk. 6, således:

„Stk. 6. I overensstemmelse med regler i overenskomster med andre stater kan socialministeren fastsætte bestemmelser, hvorved reglerne i stk. 1 og i § 2 A, stk. 1, fraviges.“

4) I den under nr. 3 foreslåede affattelse af lovens § 3, ændres i stk. 1 „9.108 kr.“ til: „9.456 kr.“, og i stk. 3, nr. 1, 1. pkt., ændres „1.968 kr.“ til: „2.028 kr.“.

5) I den under nr. 3 foreslåede affattelse af lovens § 3, stk. 3, indsættes som nyt nr. 3:

„3) Fra 1. april 1973 udgør det i nr. 2 omhandlede fradrag 30 kr.“

Nr. 3 og 4 bliver herefter nr. 4 og 5.

Til § 3.

6) Før paragrafbetegnelsen indsættes følgende overskrift:

„Overgangsregler.“

Til § 4.

7) § 4, stk. 1, nr. 2, affattes således:

„2) personer med dansk indfødsret, såfremt de pågældende indgiver begæring senest den 30. juni 1975 og har haft fast bopæl her i riget i det sidste år forud for begæringens indgivelse.“

Bemærkninger.

Til nr. 1.

Ændringsforslaget er redaktionelt.

Til nr. 2-3.

Ændringsforslagene svarer til ændringsforslag nr. 2-3 til § 1 i forslaget til ændring af folkepensionsloven. Der henvises til bemærkningerne hertil.

Til nr. 4.

Forslaget er en følge af det forslag til lov om ændring af lov om pension og hjælp til enker m. fl. (Forhøjelse af grundbeløb m. v.), der er vedtaget af Folketinget ved 3. behandling den 9. maj 1972. Efter det nævnte lovforslag forhøjes grundbeløbet og pensions-tillægget pr. 1. oktober 1972.

Til nr. 5.

Der henvises til bemærkningerne til ændringsforslag nr. 10 og 12 vedrørende forslaget til lov om ændring af folkepensionsloven.

Bet. o. lovf. vedr. folkepension m. m.

Til nr. 6.

Ændringsforslaget har til formål at gøre lovforslaget tydeligere.

Til nr. 7.

Ændringsforslaget indebærer, at personer, der ikke er blevet enker inden lovens ikraft-

træden (herunder personer, der søger enkepension ved dispensation), vil få samme tid til at overveje, om de vil vende hjem for at søge pension efter de gældende regler, som er foreslået for enker, der er blevet enker inden lovens ikrafttræden (og for personer, der vil søge invalidepension).

Albertsen,
formand.

Finn Christensen.

Grete Hækkerup.

Harris Jensen.

Evald Kristensen.

Inge Fischer Møller.

Bertel Pedersen.

Kurt Brauer,
næstformand.

Grete Westergaard.

Lis Møller.

Karen Thurøe Hansen.

Simonsen.

Robert Christensen.

Holger Hansen.

Nathalie Lind.

Valbak.

Grethe Philip.

Bilag 1.

SOCIALMINISTERIET.

Rækkevidden og virkningerne af den som § 1a, stk. 2*), foreslåede bestemmelse.

Bestemmelsen har til formål at sikre en bedre mulighed for at opnå fuld folkepension for personer, der har opholdt sig i udlandet i en årrække. Bestemmelsen betyder således en tilnærmelse mellem det gældende krav om fast bopæl her i riget i det sidste år forud for begæringens indgivelse som betingelse for ret til pension og lovforslagets bestemmelser om, at retten til fuld pension er betinget af 40 års bopæl her i landet mellem det fyldte 15. år og det fyldte 67. år.

Reglerne om 40 års bopæl og den bestemmelse, der er foreslået som folkepensionslovens § 1 a, stk. 2 („10-årsreglen“), medfører, at personer, som ikke opfylder kravet efter 10-årsreglen, dvs. personer, som ikke har haft fast bopæl i Danmark i 10 år mellem det fyldte 15. år og det fyldte 67. år, herunder mindst 5 år umiddelbart forud for det fyldte 67. år, kun vil have krav på en delpension. Størrelsen af denne delpension bestemmes af 40-årsreglen, således at der ydes 1/40 af fuld pension for hvert år, den pågældende har haft bopæl i Danmark. Har en person f. eks. haft bopæl i Danmark i årene mellem sit 40. og sit 60. år, vil den pågældende alene være berettiget til en delpension på $\frac{20}{40}$ af fuld pension. Har den pågældende derimod haft bopæl her fra sit 40. til sit 67. år, vil den pågældende være berettiget til fuld pension, fordi kravet efter 10-årsreglen i dette tilfælde er opfyldt. Dog vil der også i det tilfælde, hvor en person har haft fast bopæl her fra det 15. år til det 55. år, være ret til fuld pension, i dette tilfælde alene efter 40-årsreglen.

10-årsreglen indebærer den administrative fordel, at det ved afgørelsen af, om der

skal ydes fuld pension eller kun en delpension, i første række kun vil være nødvendigt at konstatere, om den pågældende opfylder kravene efter denne regel. Kun såfremt dette ikke er tilfældet, vil det være nødvendigt at foretage en egentlig opgørelse over den samlede bopælstid og fastsættelse af en delpension.

Som anført i bemærkningerne til lovforslaget, har arbejdstagere, der er statsborgere i andre EF-stater, i medfør af forordning nr. 1408/71 krav på ligebehandling med danske statsborgere. Samme krav på ligebehandling har statsborgere fra andre EF-stater, der udøver selvstændig erhvervsvirksomhed i Danmark inden for erhverv, der er liberaliseret i henhold til EF-direktiver herom. Det vil sige, at også disse statsborgere fra andre EF-stater vil kunne opnå ret til fuld dansk folkepension gennem bopæl i Danmark i det tidsrum, der er foreskrevet i 10-årsreglen.

Det er imidlertid sigtet med 10-årsreglen, at *alene* bopælsperioder i Danmark skal kunne tages i betragtning ved afgørelsen af retten til fuld pension efter denne bestemmelse. Det vil sige, at sammenlægningsprincippet i forordningen ikke skal finde anvendelse på denne ret, og arbejdstagere skal således ikke kunne påberåbe sig forsikringsperioder i andre EF-stater i de tidsrum, der er omhandlet i 10-årsreglen, med den virkning, at kravet efter 10-årsreglen anses for opfyldt.

Det antages, at denne anvendelse af 10-årsreglen ikke vil give anledning til vanskeligheder over for EF.

*) Ved ændringsforslag i betænkningen ændret til § 1 a, stk. 1, nr. 2.

Eksempel:

En arbejdstager har haft bopæl i Danmark fra sit 15. til sit 40. år. Derefter er den pågældende indtil sit 65. år beskæftiget i Tyskland for på ny at bosætte sig i Danmark. I dette tilfælde vil den pågældendes bopælsperioder ved det fyldte 67. år kunne

opgøres til 27 år, og den pågældende vil derfor være berettiget til $\frac{27}{40}$ af den fulde pension. Den pågældende skal således ikke kunne sammenlægge sin forsikringsperiode i Tyskland fra det 62. år til det 65. år med sine bopælsperioder i Danmark og derved opnå ret til fuld pension efter 10-årsreglen.

Bilag 2.

SOCIALMINISTERIET.

Notat om hovedprincipperne i de foreslåede ændringer i pensionslovgivningen.

1. Bopælstid i Danmark som betingelse for retten til pension.

Ved ændringsforslagene til folkepensionsloven, invalidepensionsloven og enkepensionsloven foreslås retten til *fuld pension* fra og med dansk indtræden i EF principielt gjort betinget af bopæl i Danmark i 40 år efter det fyldte 15. år. Ved kortere bopælstid end 40 år ydes en *delpension*, beregnet efter forholdet mellem længden af den pågældendes bopælstid og 40 år. Herudover foreslås der at skulle gælde en regel om, at *fuld folkepension* skal ydes til personer, der har haft 10 års bopæl i Danmark efter det fyldte 15. år, herunder mindst 5 år umiddelbart forud for det fyldte 67. år. For så vidt angår invalide-, enke- og førtidig folkepension medregnes årene fra pensioneringen til den pågældendes fyldte 67. år som bopælstid.

Opretholdelse af de gældende regler i pensionslovgivningen ville — sammenholdt med reglerne i EF-forordningen 1408/71 — medføre, at andre EF-statsborgere, omfattet af forordningen, efter kun 1 års bopæl i Danmark ville være berettiget til fuld dansk folke-, invalide- eller enkepension, forudsat at de øvrige betingelser herfor er opfyldt. Pensionen skal ydes, selvom den pågældende er bosat i et andet af landene, når retten til pension bliver aktuel.

2. Deling af ægteparpensioner.

Forordning nr. 1408/71 forudsætter for folke- og invalidepension, at pensionerne beregnes for hver ægtefælle for sig. Bl. a. på denne baggrund foreslås det at „dele“ de nuværende fælles ægteparpensioner såvel i henseende til udbetaling som til beregning.

De indtægtsregulerede ydelser skal således beregnes på grundlag af hver ægtefælles indtægt for sig, dog således, at formueindtægter altid — ligesom efter skattelovgivningen — henføres til manden. I forbindelse hermed foreslås det, at pensionerne ligeledes beskattes hos hver ægtefælle. Forslag herom stilles som ændringsforslag til det forslag om ændring af kildeskatteloven, som er fremsat for folkettinget. Delingen af ægteparpensionerne foreslås sat i kraft den 1. januar 1973, uanset om Danmark bliver tilsluttet EF.

„Delingen“ af ydelserne foretages efter lovforslagene således, at der fastsættes et beløb for ægtefæller, som skal gælde, hvor der i dag gælder et fælles beløb for ægtepar, når begge er berettiget til pension. Beløbene til hver ægtefælle er foreslået fastsat til *halvdelen* af de gældende beløb for ægtepar. Der stilles altså ikke forslag om ens ydelser for alle pensionister, gifte som ugifte. Enlige pensionister vil derfor fortsat være berettiget til større grundbeløb m.v. end „samgifte“.

De gældende fradragsfri beløb for enlige foreslås ikke ændret. De fradragsfri beløb, som i dag generelt gælder for ægtepar, hvad enten begge ægtefæller eller kun den ene ægtefælle modtager pension, foreslås fremtidigt at skulle gælde for hver gift pensionist.

Ægteskabstillægget foreslås tillagt den ægtefælle, som ikke selv er berettiget til pension, og således, at denne ægtefælles egen indtægt lægges til grund ved beregningen af tillæggets størrelse. Tillægget reduceres dog i samme forhold som selve pensionen på grundlag af *pensionistens* bopælstid.

Beregningen af pensionen på grundlag af bopælstid skal ligeledes ske for hver ægtefælle for sig, men der foreslås dog en vis adgang til at få pensionen beregnet på grundlag af den afdøde ægtefælles bopælstid. Forslaget herom hænger sammen med, at det også forudsættes efter forordningen, at enker har ret til enkepension på grundlag af den afdøde ægtefælles ret til pension. Der skal dog alene være ret til *enten* pension beregnet på grundlag af *egen* bopælstid *eller* pension beregnet på grundlag af den afdøde ægtefælles bopælstid. Den højeste af pensionerne skal ydes.

3. Udbetaling af pensioner i udlandet.

Efter forordning nr. 1408/71 har personer, der omfattes af forordningen, dvs. arbejdstagere, der er statsborgere i en EF-stat eller er statsløse eller flygtninge bosat i en EF-stat samt arbejdstagerens familiemedlemmer og efterladte, ret til at få pension udbetalt, uanset i hvilken af EF's medlemsstater de opholder sig.

De danske pensioner skal således kunne udbetales til personer, der er omfattet af forordningen, også selvom den pågældende er bosat i en anden EF-stat på det tidspunkt, hvor retten til pension indtræder.

Der foreslås under hensyn hertil indført en adgang for socialministeren til at fastsætte regler, hvorefter personer, der ikke omfattes af forordningen, f. eks. tidligere selvstændige erhvervsdrivende og personer uden erhverv, ligeledes får ret til at få folke-, invalide- eller enkepension udbetalt under bosættelse i et andet EF-land.

For *folkepensionister* foreslås den hidtidige adgang til at medtage en allerede tillagt pension ved bosættelse i udlandet (og altså også uden for EF-området) opretholdt, dog således, at retten hertil er betinget af, at den pågældende er berettiget til fuld pension.

For *invalidepensionister* foreslås gennemført en tilsvarende ret til at medtage en pension, der er tilkendt inden udrejsen, under forudsætning af, at de pågældende har haft bopæl i Danmark i mindst 10 år efter det fyldte 15. år og umiddelbart forinden pensioneringen.

For *enker* foreslås derimod kravet om bopæl i Danmark som betingelse for retten til at modtage enkepension principielt opretholdt.

4. Dansk indfødsret som betingelse for retten til pension.

Ved forslagene opretholdes principielt det hidtil gældende krav om dansk indfødsret som betingelse for retten til pension.

Efter forordning nr. 1408/71 må arbejdstagere fra andre EF-lande imidlertid ikke udsættes for forskelsbehandling i forhold til beskæftigelsesstatens egne statsborgere (det såkaldte ligebehandlingsprincip). Selvstændige erhvervsdrivende inden for erhverv, der i henhold til Fællesskabsdirektiver herom kan udøves frit i andre EF-stater, har ligeledes krav på ligebehandling med opholdsstatens statsborgere. Som følge heraf vil kravet i pensionslovgivningen om dansk indfødsret som betingelse for retten til pension ikke kunne gøres gældende overfor statsborgere m. fl. fra andre medlemsstater, som er eller har været arbejdstagere eller selvstændige erhvervsdrivende i Danmark.

Efter § 5 i forslaget til lov om Danmarks tiltrædelse af De europæiske Fællesskaber kan vedkommende minister fastsætte bestemmelser om, at der ses bort fra lovgivningens krav om indfødsret, bopæl og hjemsted i Danmark i det omfang, dette er nødvendigt som følge af Danmarks forpligtelser efter Fællesskabernes regler om etableringsret, udveksling af tjenesteydelser og arbejdskraftens frie bevægelighed.

Med hjemmel i denne bestemmelse vil der blive fastsat bestemmelser om ophævelse af kravet om dansk indfødsret for de personer, der omfattes af forordningen, og for selvstændige inden for liberaliserede erhverv, der er bosat i Danmark.

5. Forholdet til indgåede overenskomster indenfor det sociale område.

Danmark har indgået tosidige socialforsikringsoverenskomster med henholdsvis Frankrig, Forbundsrepublikken Tyskland og Storbritannien. Endvidere er der indgået en socialforsikringsoverenskomst med Finland, Island, Norge og Sverige (den nordiske konvention om social tryghed).

Danmark har yderligere ratificeret to midlertidige overenskomster af 11. december 1953 om social tryghed, der er indgået mellem Europarådets medlemslande.

Ved en eventuel dansk indtræden i EF vil bestemmelserne i EF-forordningen 1408/71 for de personers vedkommende, der omfattes

af forordningen (arbejdstagere samt disses familiemedlemmer og efterladte), træde i stedet for bestemmelserne i de tosidige overenskomster mellem Danmark og henholdsvis Frankrig, Forbundsrepublikken Tyskland og tillige Storbritannien; såfremt dette land indtræder i EF.

For personer, der ikke omfattes af forordningen, forbliver de indgåede overenskomster derimod principielt i kraft. En gennemførelse af de foreslåede ændringer i pensionslovgivningen vil dog nødvendiggøre forhandlinger om revision af overenskomsterne.

Såfremt de foreslåede ændringer i pensionslovgivningen gennemføres, vil det være nødvendigt at revidere den nordiske kon-

vention om social tryghed. Forholdet mellem Danmark og henholdsvis Finland, Island og Sverige vil ikke efter en sådan ændring af konventionen blive berørt af dansk medlemskab af EF, hvorimod der vil opstå spørgsmål om opretholdelse af konventionen i forholdet mellem Danmark og Norge, såfremt tillige Norge indtræder i EF. Når den nordiske konvention som omtalt er blevet revideret, vil spørgsmålet om at anvende konventionen mellem Danmark og Norge blive optaget til forhandling med EF.

De midlertidige europæiske overenskomster om social tryghed berøres ikke af forordningen. Det samme gælder de konventioner, der er vedtaget af Den internationale Arbejdsorganisation.